

תרנמה רבא אליבא דאביי [פירש רבא את הברייתא באופן שלא תקשה לאביי]: אין מדובר בתורם שלא מדעת ממש, אלא דשויה [שעשה] הבעלים את התורם שליח לתרום עבורו, ולכן אין צריך גילוי דעת הבעלים על עצם ההפרשה, אלא רק על צורתה, וכפי שיתבאר להלן⁽⁴⁶⁾.

בשעת ההפרשה! (45) אלא, על כרחך שאנו אומרים, שכיון שבשעה שנודע לו – נוח לו בכך, הרי זה כאילו היה נוח לו גם בשעת התרומה. והוא הדין לעניין ייאוש, שכיון שבשעה שנודע לו מהאבידה – התייאש ממנה, הרי זה כאילו התייאש מתחילה, וכדברי רבא!

שאמרנו שלשיטת אביי מה שמועיל כשאמר לו כלך אצל יפות – היינו דווקא בשעשאו שליח, והרי קיימא לן כאביי! ועוד, שהרי הגמרא אמרה שהכי נמי מסתברא שמדובר בעשאו שליח, והיינו אף לרבא, ומטעם "מה אתם לדעתכם וכו'!"

ותירצו, דסבירא ליה להרמב"ם, שאכן בתרומה, משום ניהותא דמצוה – נחשב כניחא ליה למפרע, ולכן אף לרבא מועילה אמירת "כלך אצל יפות", ואין צריך להעמיד בשעשאו שליח. ומה שלא תירצו כך בסוגיין, היינו לדעת המקשה שלא סבר כך. ועוד, שרבא שתירץ אליבא דאביי דשויה שליח, לא ידע אם אביי סובר שניהותא דמצוה עדיף, ולכן העמיד דשויה שליח.

ובנחלת דוד כתב, שלמד הרמב"ם את דבריו ממעשה דמרי בר איסק, שאכל רב אשי מהפירות שנתן לו האריס, וסבירא ליה כהריטב"א, שכתב שטעמיה דרב אשי, משום שידע שמרי בר איסק ודאי יתרצה בכך, משום שמצוה להנות ת"ח מנכסיו, ובאופן כזה שודאי יתרצה – מודה אביי, וכמו בזוטו של ים. ואם כן, ק"ו למצוה גמורה כהפרשת תרומה, שודאי נחשב למפרע כניחא ליה!

ועיין בקצוה"ח בסימן רס"ב [סק"א], שכתב מה שאיתא בפוסקים שמותר להשתמש בלולבו וסוכתו של חברו שלא מדעתו משום שניחא

45. בקצוה"ח [סימן ק"ה סק"א] הקשה מסוגיין על מה שכתבו התוס' והרא"ש, שמה שאנו אומרים שזכיה מטעם שליחות, היינו משום שאנן סהדי שעשאו שליח, והרי הקשו כאן לאביי: "ואמאי, בעינדא דתרם הא לא הוה ידע", ומוכח שלאביי שסובר שיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, שליחות שלא מדעת נמי לא הוי שליחות, אף דלכי ידע – ניחא ליה! [ופירש, שמה שאמרינן שזכיה מטעם שליחות, היינו שהתורה גזרה שיזכה לאחר, והך זכיה – כשליחות].

ויש שתירצו, שדווקא בדבר שצריך גילוי דעת לבסוף שניחא ליה, לא מועיל הגילוי דעת למפרע לשיטת אביי שישל"מ לא הוי יאוש. אבל בזכות גמורה, שבשעת הזכיה אנו יודעים שניחא ליה – חשוב כמדעת. והוכיחו כן מדברי תרומת הדשן, שכתב שמשרתת יכולה להפריש חלה שלא מדעת בעה"ב. אמנם בקצוה"ח בסימן רמ"ג כתב שתוס' אינם סוברים כן.

46. הרמב"ם כתב: "התורם שלא ברשות או שירד לתוך שדה חברו וליקט פירות שלא ברשות כדי שיקחם – ותרם, אם בא בעה"ב ואמר לו כלך אצל יפות, אם היו שם יפות ממה שתרם – תרומתו תרומה כו'". משמע מדבריו שאף כשלא עשאו שליח – תרומתו תרומה. והקשו עליו [הכס"מ והרדב"ז ועוד] מסוגיין,